

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ**

4. Kurniak, L.M. (2015). Ekolohichna kultura: poniattia ta formuvannia [Environmental culture: concept and formation]. *Collection of sciences. Proceedings of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University "Ukraine"*. No. 10. pp. 48–51. [in Ukrainian].
5. Bachynskyi, H.O., Berenda, N.V. & Bondarenko, V.D. et al. (1995). *Osnovy sotsioekolohii* [Basics of socioecology]. *Tutorial*. Kyiv, 238 p. [in Ukrainian].
6. Khylyk, M.I. (2017). Ekolohichna bezpeka Ukrainy [Environmental security of Ukraine]. *Tutorial*. Kyiv, 266 p. [in Ukrainian].
7. Khylyk, M.I. (1999). Ekolohichna kultura: stan ta problemy formuvannia [Ecological culture: state and problems of formation]. *Tutorial*. Kyiv, 35 p. [in Ukrainian].
8. Yurchenko, L.I. (2008). Ekolohichna kultura v konteksti ekolohichnoi bezpeky [Environmental culture in the context of environmental safety]. *Monograph*. Kyiv, 296 p. [in Ukrainian].
9. Yurchenko, L.I. (2009). Ekolohichna kultura yak systemotvorchyi chynnyk ekolohichnoi bezpeky [Environmental culture as a systemic factor of environmental safety]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv, 31 p. [in Ukrainian].
10. Goldsmith, E. & Allen, R. (1973). *A Blueprint for survival*, Penguin Books Ltd, 144 p. [in English].
11. Meadows, D., Randers, J. & Meadows, D. (2004). *Limits to Growth: The 30-Year Update*, Chelsea Green Publishing Illustrated edition, 338 p. [in English].
12. Mishan, E. (1967). *The Costs of Economic Growth*, Staples 1 ed., 212 p. [in English].
13. Rogall, H. (2015). *Foundations of Modern Economic Theory, Economic Theory for 21st Century Students*, 2nd Edition, supplemented and revised [Grundlagen einer nachhaltigen Wirtschaftslehre, Volkswirtschaftslehre für die Studierenden des 21. Jahrhunderts, 2. überarbeitete Auflage]. Marburg: Metropolis-Verlag, 692 p. Available at: <https://www.gbv.de/dms/zbw/837172764.pdf>. [in German].
14. Ward, B. (1973). *Only One Earth: The Care and Maintenance of a Small Planet*, W.W. Norton & Company, 256 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 04.03.2024

УДК 355.23;339.19

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.301946>

Микола Наголюк, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 015 “Професійна освіта (за спеціалізаціями)” Тернопільського національного педагогічного університету

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ
САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ
ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ**

Розглянуто особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій для самостійного вивчення англійської мови молодшими інспекторами прикордонної служби у відомчих закладах освіти Державної прикордонної служби України. Встановлено, що в сучасних умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну, в систему професійної підготовки персоналу українського прикордонного відомства активно впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології та комп'ютерні тренажери для підвищення професійної компетентності фахівців з охорони кордону різних спеціальностей на базі відомчої системи дистанційного навчання та освітніх вебплатформ. Зазначено, що застосування освітніх ІКТ в процесі вивчення англійської мови уможливіло змінити роль викладача на організатора самостійної роботи слухачів, фасилітатора, тьютора тощо. Схарактеризовано сучасні електронні засоби самостійного вивчення англійської мови: комп'ютерні тренажери, електронні навчальні курси, додатки для вивчення лексичного матеріалу та проведення онлайн-опитувань.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології; компетентність; молодші інспектори прикордонної служби; професійна підготовка; відомчі заклади освіти.

Рис. 5. Літ. 12.

Mykola Naholiuk, Applicant of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education, Specialty 015 “Vocational Education (by specializations)” Ternopil National Pedagogical University

**APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES FOR THE
INDEPENDENT STUDY OF ENGLISH BY JUNIOR INSPECTORS OF THE BORDER GUARD
SERVICE**

The article highlights the peculiarities of the use of information and communication technologies for independent learning of the English language by junior inspectors of the border guard service in departmental educational institutions of the State Border Guard Service of Ukraine. It has been established that in the modern conditions of the full-scale invasion of russia into Ukraine, information and communication technologies and computer simulators are actively being introduced

into the system of professional training of the personnel of the Ukrainian border guard agency to increase the professional competence of border guard specialists of various qualifications on the basis of the departmental system of distance learning and educational web – platforms. The article generalizes the factors that determine the use of information and communication technologies in the training of future border guards. The introduction of information and communication technologies into the professional training of the personnel of the border guard agency significantly improves the dissemination of knowledge and the accumulated experience of the service and combat activities of border guards. Also, the use of information and communication technologies in the educational process of departmental educational institutions contributes to the formation of students as active subjects of the modern information society. It is noted that the use of educational information and communication technologies in the process of learning English allows changing the role of the teacher to the organizer of the students' independent work, facilitator, tutor, etc. Modern electronic means of self-study of the English language have been characterized: computer simulators, electronic training courses, applications for learning lexical material and conducting online surveys. Thus, the formation and development of the information and communication technologies competence of junior border guard service inspectors should become an important component of the system of professional training of personnel of the bodies and units of the State Border Guard of Ukraine.

Keywords: *information and communication technologies; competence; junior border guard service inspectors; professional training; departmental educational institutions.*

Постановка проблеми. За умов повномасштабного вторгнення росії в Україну важливу роль відіграє рівень професійної підготовки персоналу прикордонного відомства, що вимагає постійного вдосконалення професійної підготовки прикордонників різних категорій і передовсім стосується молодших інспекторів прикордонної служби.

Нині у систему професійної підготовки Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) активно впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) та комп'ютерні тренажери для посилення підготовки персоналу в рамках дистанційних навчальних курсів із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Застосування освітніх ІКТ у процесі професійної підготовки дає змогу змінити роль викладача на організатора самостійної роботи слухачів та фасилітатора. Ключову роль у підготовці персоналу ДПСУ нині відіграють електронні засоби навчання: комп'ютерні тренажери, симулятори, мультимедійні курси, засоби проведення вебінарів, онлайн-конференцій, форумів, веб-квестів та ін.

Отже, особливий інтерес у межах нашого дослідження викликає застосування ІКТ для самостійного вивчення англійської мови молодшими інспекторами прикордонної служби у відомчих закладах освіти Державної прикордонної служби України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практичні аспекти формування інформаційно-комунікативної компетентності здобувачів освіти висвітлювали М. Антонченко, Т. Торбіна та ін. Проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності військовослужбовців досліджували О. Кравченко, В. Осьодло, С. Максименко. Особливості формування професійної компетентності молодших інспекторів прикордонної служби у відомчих закладах освіти вивчали: Н. Ринденко, Ю. Адамчук, О. Ткачук.

Водночас С. Діордица [3] обґрунтував теоретичні основи використання інноваційних ІКТ в умовах закладу вищої освіти. Литовський дослідник С. Спріджанс підкреслює, що нині феномен електронного навчання як інноваційного підходу до навчання прикордонників розвивається швидкими темпами, і тому важливо ділитися його кращими [12].

Аналіз досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців значною мірою сприяв розробленню педагогічного інструментарію формування інформаційно-комунікативної компетентності фахівців різних спеціальностей [3]. Проте особливості вивчення молодшими інспекторами прикордонної служби англійської мови із використанням ІКТ ще не було достатньо висвітлено. Тому в статті зроблено обґрунтовану спробу розкрити сучасні ІКТ в рамках іншомовної підготовки цієї категорії персоналу ДПСУ.

Мета статті – дослідження особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій для самостійного вивчення англійської мови, які використовуються у процесі професійної підготовки молодших інспекторів прикордонної служби у закладах освіти ДПСУ.

Виклад основного матеріалу. Використання ІКТ у підготовці майбутніх прикордонників визначається багатьма чинниками. Так, впровадження у професійну підготовку персоналу прикордонного відомства ІКТ, суттєво поліпшує процес поширення знань і накопиченого досвіду службово-бойової діяльності прикордонників, а також сприяє формуванню слухачів як активних суб'єктів сучасного інформаційного суспільства. Водночас “інформаційно-комунікаційні технології та методи, оснований на їх застосуванні, дають можливість оптимально змоделювати умови професійної діяльності майбутніх прикордонників, наприклад, шляхом імітаційного моделювання ситуації” на ділянці державного кордону [7].

На думку В. Бикова, ІКТ-навчання – “це комп'ютерно-орієнтована складова педагогічної

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ**

технології, що відображає деяку формалізовану модель певного компонента змісту навчання і методики його подання у навчальному процесі, що представлена у цьому процесі педагогічними програмними засобами і передбачає використання гаджетів, електронних навчальних комплексів і комп'ютерних мереж для вирішення визначених завдань" [1].

Нині застосування ІКТ у професійній підготовці прикордонників суттєво впливає на основні її характеристики, педагогічну діяльність науково-педагогічного складу і навчальну роботу курсантів [2]. З огляду на це метою створення і використання освітніх ІКТ є модернізація професійної підготовки, своєчасне оновлення її змісту, надання рівного доступу учасникам освітнього процесу незалежно від місця їх проживання чи форми навчання, з використанням якісних навчально-методичних матеріалів [6].

Отже, звертаючись до історії створення електронних навчальних курсів і підручників для прикордонників, зазначимо, що у 2005 р. спільними зусиллями представників прикордонних відомств країн Європейського Союзу уперше було розроблено курс "Англійська для правоохоронців" на основі аудіоматеріалів CD-дисків для аудіоконтенту, а також для додаткового інтерактивного практикуму з граматики, професійної лексики та ситуативних кейсів. Уже тоді відносна легкість розробки освітніх ІКТ та їх розповсюдження стали можливими завдяки широкому використанню електронних систем та засобів, а також технологічному розвитку.

Необхідність розвитку професійної іншомовної компетенції прикордонників на основі підходу ESP (English for Specific Purposes) призвів до створення у 2010 р. комп'ютерного тренажера для розвитку комунікативної компетентності фахівців прикордонних відомств під керівництвом департаменту підготовки персоналу Агенції Фронтекс. Проєкт мав на меті створення спільного для європейських прикордонників інструмента для розвитку іншомовної компетентності для надання можливості прикордонникам, які служать на пунктах пропуску в аеропортах спілкуватися англійською мовою під час виконання завдань оперативно-службової діяльності під час спільних операцій держав-членів ЄС, під координацією Агенції Фронтекс. Створивши перший електронний навчальний курс для вивчення англійської мови під назвою "Базовий курс англійської мови для прикордонників в аеропортах", Агенція Фронтекс хотіла запропонувати можливість для персоналу прикордонних відомств розвивати свої комунікативні навички через самостійне навчання. Курс було розроблено для прикордонників, які володіли базовими знаннями з англійської мови (рівень A2 відповідно до

CEFR). У проєкті брали участь експерти з країн ЄС і країн-партнерів Фронтекс. CD-диск був доступний в ЄС виключно для співробітників правоохоронних органів [8].

Матеріал було поділено на чотири модулі: прикордонний контроль (процедури прикордонних перевірок у пунктах пропуску); обмін службовою інформацією між колегами з прикордонних відомств різних країн; особисті презентаційні навички для проведення брифінгів чи виступів на професійну тематику; урегулювання проблемних ситуацій в аеропортах, що потребують від прикордонників відповідної іншомовної комунікативної компетентності.

Кожний модуль містить п'ять ідентичних розділів: словниковий запас, фрази, тексти для аудіювання, відео та вправи. У меню користувача слухачі спочатку вибирають розділ і вивчають професійно-орієнтований словниковий запас (із можливістю прослухати вимову фрази англійською) і краще запам'ятати матеріал. Потім прослуховують чи переглядають аудіо-відеодіалоги, спочатку намагаючись зрозуміти якомога більше, а потім продовжують читати сценарії або субтитри та шукати нові слова в глосарії, якщо це необхідно. Розучивши діалоги, слухачі мають змогу перевірити свої знання за принципом "відкритого діалогу", тобто зупинити запис на певному місці і зіграти роль прикордонника, а потім порівняти власні дії з еталонним рішенням в оригінальному записі. Наступний крок – слухачі застосовують свої знання нових контекстах, використовуючи різні вправи (кросворди, заповнення пропусків, встановлення відповідності, вправи із змішаними реченнями, вправи з множинним вибором відповідей тощо) з наданням якісних та кількісних відгуків про їхню роботу під час контрольних вправ та підсумкового тестування.

У розділі оцінювання слухачі прослуховують діалоги і виконують вправи на регулярне повторення з метою удосконалення навичок говоріння англійською. Електронний тренажер розроблено для розвитку навичок спілкування англійською мовою, необхідних для інтерактивної діяльності, з якою найчастіше стикається під час виконання оперативно-службових обов'язків зазначена цільова група прикордонників.

Професійні ситуації та рольові ігри, представлені у навчальному курсі, взяті з реального життя, діалоги побудовані на основі накопиченого багаторічного досвіду прикордонників в їхній повсякденній роботі та змодельовані відповідно до типових сфер використання мови, з огляду на обмежений діапазон прикордонної лексики, тобто фраз, пов'язаних з діяльністю в аеропортах.

Цей мовний тренажер було впроваджено на національному рівні країн ЄС, Агенція Фронтекс

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

провела дослідження за допомогою якісного та кількісного аналізу отриманих анкет зворотного зв'язку від більш як двадцяти країн ЄС, результати якого показали підвищення іншомовної компетентності прикордонників. Майже всі співробітники європейських прикордонних відомств, які проходили базовий курс підготовки, висловили бажання продовжити вивчення мови на наступному, середньому рівні [7].

Беручи до уваги зауваження користувачів тренажера базового рівня, у 2012 р. був створений та запущений у 2013 р. тренажер для вивчення англійської мови середнього рівня для прикордонників, які працюють в аеропортах. Навчальний контент цього мовного інструмента розроблено для оволодіння мовними навичками на більш просунутому рівні (B2 за CEFR), необхідними прикордонникам для ефективної діяльності у професійних ситуаціях або у спільних прикордонних операціях, під координацією агентства Фронтекс. Він охоплює теми прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон [9].

У змісті тренажера також представлено такі теми, як: безпека, спільні операції та організації зв'язку. Структура, методологія та порядок використання розроблено згідно з інструкціями для тренажера базового рівня. Вправи відповідають кращим практикам сучасної методики викладання іноземних мов. Також для користувача доступні такі види вправ, як прослуховування діалогів за аудіо- та відеосценаріями, які сприяють засвоєнню лексичного і граматичного матеріалу, виконуючи систематичні вправи на розуміння на слух та

зосереджуючи увагу слухачів на професійній термінології.

У 2018 р. на освітній платформі Фронтекс Moodle LMS було представлено дистанційний “Курс англійської мови для персоналу прикордонної та берегової охорони”, розробка якого почалася в 2015 р. міжнародною робочою групою фахівців з охорони кордону та викладачів англійської мови з багаторічним досвідом роботи. Мета полягала у тому, щоб створити мовний курс, подібний до базового та середнього рівня для прикордонників, але з розширеним обсягом і застосовуючи найсучасніші інформаційні технології [8].

Цільовою групою цього навчального курсу є прикордонники, відповідальні за проведення перевірок першої лінії та охорони зеленої ділянки кордону, з рівнем англійської мови A2 та B1, які прагнуть розвивати свої навички володіння англійською мовою в професійному контексті, щоб мати можливість ефективніше спілкуватись з особами, які перетинають кордон та іноземними колегами. Курс є самостійним і доступним як на персональних комп'ютерах, так і на мобільних гаджетах, тобто ноутбуках, планшетах та смартфонах, що забезпечує гнучкість навчання як онлайн, так і контактено (Рис. 1). Оскільки курс інтегрований у Virtual Aula, історія офлайн-користування користувачами зберігається та оновлюється негайно, коли вони знову зайдуть у свій акаунт. Використовуючи цю функцію, викладачі, які для своїх студентів виступають у ролі тьюторів, можуть відстежувати їхні моделі навчання та відповідним чином адаптувати їх під час використання курсу як частини змішаного навчання [9].

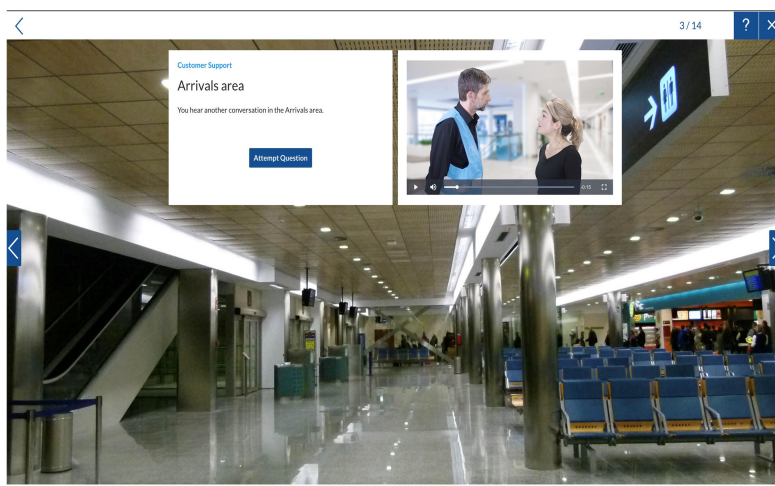

Рис. 1. Головна сторінка дистанційного навчального курсу “Англійська мова для персоналу прикордонної та берегової охорони” на базі платформи Virtual Aula [9]

Структура курсу складається з чотирьох модулів. Перший охоплює загальні професійні функції фахівців з охорони кордону, для реалізації яких

необхідне володіння англійською мовою, а другий, третій і четвертий модулі включають навчальний матеріал безпосередньо щодо повітряних, сухопут-

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

них і морських кордонів, відповідно. Кожен модуль розбивається на підрозділи. Вони охоплюють теми, подібні до тих, що описані в тренажері базового рівня, включно з типовими ситуаціями щодо прикордонних перевірок першого рівня, включаючи прикордонні спеціальні завдання й обладнання. Ключова професійна лексика вводиться на початку кожного модулю, але в цьому випадку надається аудіо- та візуальна підтримка для кращого засвоєння лексики слухачем. Курс побудований за професійними сценаріями, згідно з якими користувач виступає у ролі досвідченого прикордонника, який допомагає колезі розуміти тексти діалогів (сценаріїв), які вони зустрічають у різних професійних ситуаціях, що відображають їхню оперативну-службову діяльність. Ця контекстуалізована функція допомагає реалізувати “ситуаційне навчання” [10].

Мовна практика у цьому курсі реалізована більш послідовно, ніж у тренажері для прикордонників в аеропорту. Для розвитку навичок аудіювання розроблено вправи для розуміння на слух, яка супроводжує кожен сценарій. Крім того, після кожного підрозділу слухачам надається можливість вивчати нову термінологію і закріплювати її правильне використання в словникових тестах. Після того, як слухачі курсу виконали всі модулі та вправи, вони можуть відстежувати свій прогрес в розділі оцінювання, який забезпечує формативне оцінювання набутих навичок.

Використання навчального курсу обмежене – тільки для співробітників правоохоронних органів. Для реєстрації в LMS Фронттек і отримання доступу до цього курсу, слухачі повинні бути членами організації прикордонної охорони або будь-якої

іншої правоохоронної організації, яка відповідає за охорону кордону. Навчальний курс є важливим вдосконаленням тренажерів попередніх років для прикордонників в аеропорту не тільки завдяки вищезгаданому прогресу з методологічної і технологічної точки зору, а й стосовно графічного дизайну та загалом зовнішнього вигляду.

Особливий інтерес у питаннях розробки електронних навчальних курсів викликає процес створення вже згаданих професійно-орієнтованих сценаріїв. Під час першого етапу їх проєктування для запису діалогів запрошувалися прикордонники, які служать на різних ділянках кордону і регулярно використовують англійську мову у професійній діяльності. Вони допомагали складати списки для поповнення словникового запасу, який прикордонники використовують у типових професійних ситуаціях. Таким чином, на відміну від традиційного підходу “зверху вниз”, коли проводиться аналіз потреб через анкетування для розробки мовних курсів, які збирають дані про слухача, у цьому випадку у фокусі перебувають комунікативні функції прикордонників [8].

Такий аналіз потреб базується на професійно-орієнтованих завданнях, оскільки ситуації побудовані на основі повсякденної діяльності прикордонників, і можуть бути успішно виконані лише за умови використання прикордонниками англійської мови. Під час створення навчального контенту курсу (вправи, представлені в сценаріях, дають змогу користувачам ефективно вивчати мову), інформація отримувалась під час відвідування пунктів пропуску через кордон при прослуховуванні та записуванні розмови прикордонників (Рис. 2).

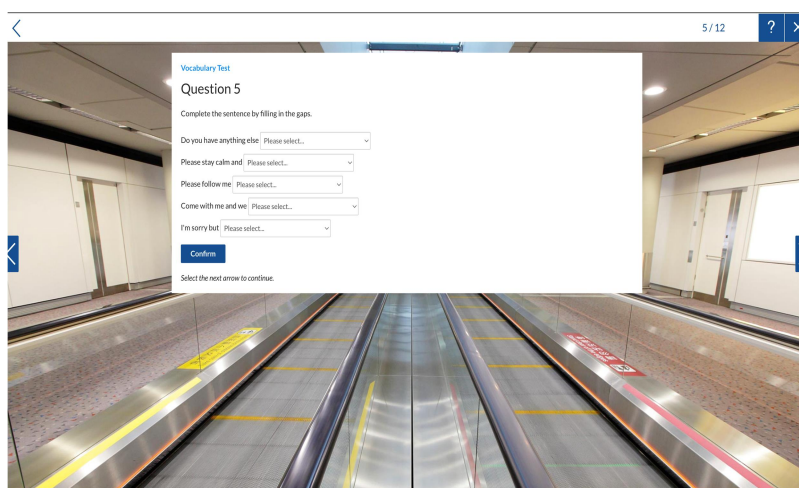

Рис. 2. Застосування різних типів вправ та професійно-орієнтованих сценаріїв для перевірки засвоєння матеріалу курсу [9]

Методика вивчення іноземної мови та технічні обмеження тренажерів Фронттек, а також онлайн-

курсів CEPOL для викладання англійської мови є приклади навчальних засобів, описаних у CEFR.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

Користувачі застосовують їх в індивідуальному режимі для самостійного навчання, шляхом керованого самонавчання, досягнення визначених результатів. Навчанню сприяє поєднання свідомого навчання та достатньої практики. Від слухачів курсу очікується навчання шляхом безпосереднього контакту з автентичною цільовою мовою, наприклад, спеціально вибраних усних висловлювань і письмових текстів, а також безпосередньою участю у спеціально розроблених і спроектованих завданнях. Вони працюють з усними та письмовими текстами, гарантуючи, що новий матеріал є зрозумілим з контексту з моніторингом і оцінюванням. Від слухачів очікується або вимагається навчання шляхом участі у завданнях і діяльності з чітко визначеними цілями та результатами. Вивчення лексики має ключове

значення для цих електронних навчальних курсів. Їх автори підбирають ключові слова і фрази в тематиці, необхідній для досягнення комунікативних завдань відповідно до потреб цільової аудиторії, а також автентичні усні тексти для засвоєння професійної термінології [9].

Розглянемо наступний застосунок – *Kahoot.it*, який дає змогу створювати тести, які слугують для перевірки знань слухачів або перегляду матеріалу, над яким уже працювали під час попереднього заняття. Можна використовувати чотири типи тестів: конкурс, ребус, дебати та опитування [4]. Гейміфіковані завдання можна проєктувати на екран, залучаючи всю групу до участі, а молодші інспектори прикордонної служби можуть відповідати зі своїх комп'ютерів або мобільних пристроїв (Рис. 3).

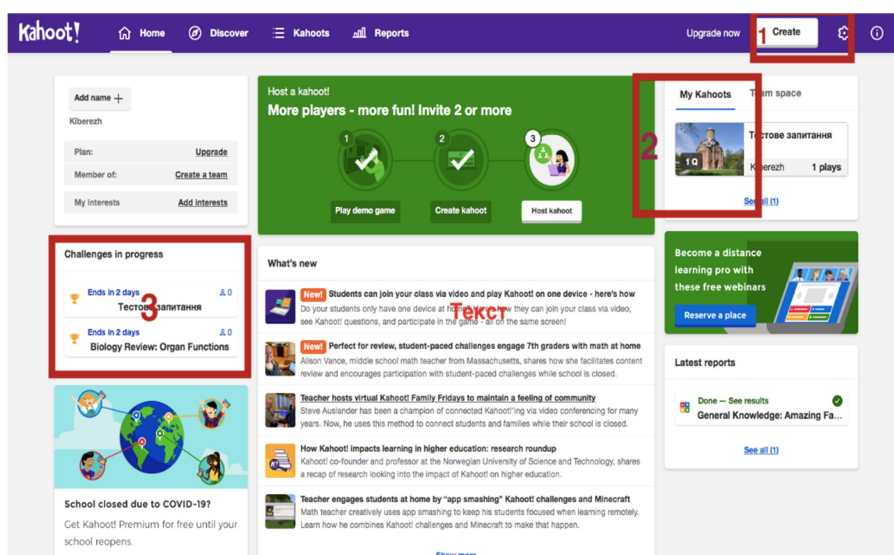

Рис. 3. Головна сторінка додатку Kahoot.it для проведення інтерактивного опитування слухачів

Застосунок дозволяє залучати до тестування до 50 слухачів, а також:

створювати тести самостійно або використовувати запропоновані програмою та іншими користувачами;

запропоновано функцію автоматичного перемішування відповідей тесту;

можна керувати часом для відповіді на питання тесту;

можна задавати кількість балів за правильні відповіді.

Окрім можливості додатка дають змогу отримувати розширений звіт про результати опитування, створювати командний віртуальний простір для навчального закладу та окремо для навчальної групи, застосовувати банк зображень, отримувати онлайн-підтримку тощо.

Застосунок дає можливість створювати два типи запитань: “Quiz”, тобто питання з “Multiple Choice”, коли слухач повинен обрати правильну відповідь з-поміж інших, та “True or False”, коли молодшим інспекторам прикордонної служби необхідно обрати одну з двох можливих відповідей.

Платформа дозволяє проводити тестування двома способами:

“Virtual Classroom” – питання та варіанти відповідей виводяться на екран викладача, а слухачі відповідають за допомогою мобільних телефонів;

“Self-Paced Learning” – курсанти виконують тестування самостійно, питання та варіанти відповідей виводяться на їх мобільні телефони.

Застосунок можна використовувати для проведення:

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ

- формативного та сумативного оцінювання рівня знань слухачів;

- самостійного навчання за різними темами;
- отримання зворотного зв'язку від слухачів.

Наступний застосунок – *Quizlet*, користується значною популярністю у вивченні мов [5]. Більше

60 млн осіб, які вивчають іншу мову у більш ніж 140 країнах практикують використання цього Застосунку. Представлені у додатку вправи та ігри розроблені для зручного та швидкого використання з різними гаджетами (Рис. 4).

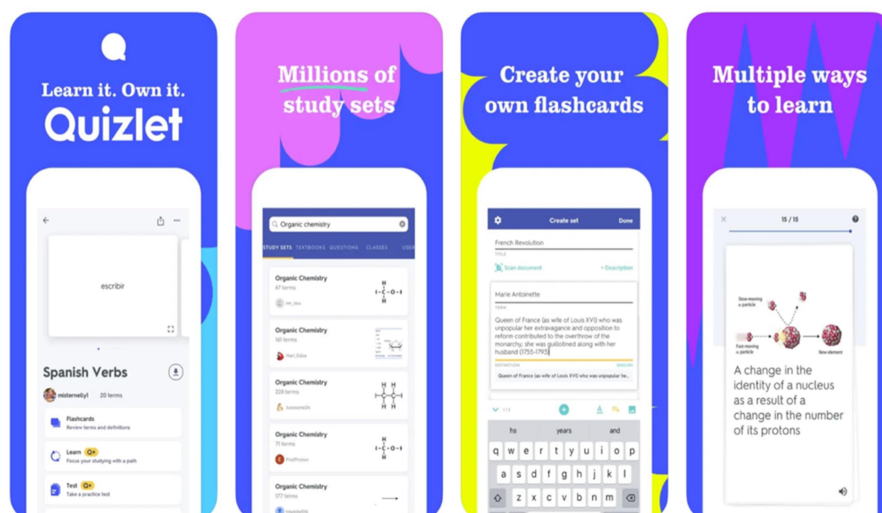

Рис. 4. Інтерфейс додатку Quizlet для вивчення іноземної мови

Застосунок дозволяє синхронізувати результати навчання з вебсайтом у режимі реального часу. Як зазначають розробники цієї програми, мета застосунку – допомогти кожному, хто навчається, повністю самореалізуватися, а також забезпечити студентів зручним для вивчення мови інструментом і впевненістю в результатах навчання, незалежно від наявності мотивації і цілей.

Молодші інспектори прикордонної служби, які навчаються на курсах підвищення кваліфікації в Національній академії ДПСУ, використовують застосунок Quizlet для закріплення нового лексичного матеріалу в рамках дистанційного курсу “Іноземна мова за професійним спрямуванням”. Застосунок дозволяє виконувати лексичні вправи доки користувач повністю опанує навчальний матеріал. За відгуками слухачів, застосунок Quizlet є зручним для запам'ятовування нових лексичних одиниць і дає змогу працювати ефективніше завдяки різноманітності завдань і вправ.

Розглянемо проектування та розробку освітнього *електронного-навчального курсу для вивчення англійської мови поліцейськими*, впровадженого Агенцією CEPOL і побудованого на основі LMS на базі Moodle [11]. Навчальний контент охоплює три рівні володіння мовою (A2, B1 і B2) і 13 тем, починаючи від повсякденних обов'язків прикордонників і закінчуючи теоретичними знаннями, необхідними для виконання

поліцейських завдань. Програма пропонує комплекси вправ для розвитку професійної термінології, необхідної прикордонникам, та вправи для розвитку навичок читання й аудіювання. На думку Д. Борзецькі, “... розвиток розмовної та письмової компетенції є недостатнім, якщо використовувати тільки програмні засоби. Засоби електронного навчання зазвичай не включають завдання відкритої форми, із передбачуваними відповідями, щоб надати негайний зворотний зв'язок за результатами виконання вправ” [8].

Спілкування прикордонників у реальному житті (тобто досягнення ними власних прагматичних та інших цілей), доводить, чи справді їм вдалося розвинути свої мовні навички. Такі досягнення сприяють мотивуванню слухачів, які упевнюються, що можуть ефективніше співпрацювати з мандрівниками та іноземними колегами. Однак правильно організований зворотний зв'язок для продуктивної діяльності та виправлення помилок може забезпечити тільки викладач англійської мови, у професійних рольових іграх, які нагадують ситуації з реального життя, а також містять несподівані елементи, типові для реального спілкування.

Електронний навчальний курс Агенції CEPOL “Англійська для співробітників правоохоронних органів” пропонує окремі теми для представників прикордонної поліції. Мета курсу – дати можливість учасникам досягти рівня B1 (Загальноєвро-

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ**

пейської системи рекомендацій для вивчення іноземних мов, CEFR), бути незалежним користувачем англійської мови у поліцейській сфері діяльності.

Зміст курсу представлено у віртуальному навчальному середовищі, де учасники беруть участь у комунікативній діяльності, розширюючи та практикуючи свої навички англійської мови для поліцейських. Зміст навчальної програми зосереджено на онлайн-навчанні, а також на проведенні синхронних навчальних сесій під керівництвом тренера.

Навички читання, говоріння, письма та аудіювання відпрацьовуються в контексті таких тем [11]:

- Обладнання та особовий склад.
- Відмивання грошей.
- Кіберзлочинність.
- Європол.
- Шенгенське законодавство.
- Протидія тероризму.
- Політика ЄС.
- Діяльність спільних слідчих груп.
- Імміграція.

Навчання граматики і написання офіційних

звітів, пов'язаних зі специфічним спілкуванням персоналу поліції, також включені до курсу. Курс базується на професійних завданнях і використовує різноманітну методику навчання, яка включатиме:

- самостійну навчальну діяльність;
- взаємодію “викладач-слухач” і “слухач-слухач”;
- асинхронні освітні заходи (наприклад, форум), а також синхронне спілкування (наприклад, чат, щотижневі онлайн-зустрічі).

Тривалість курсу – 8 тижнів за дистанційною формою навчання. Протягом цього періоду слухачі можуть отримати знання англійської мови на рівні CEFR B1, виділяючи 12–15 навчальних годин на тиждень. Курс проходить онлайн, а отже, немає елемента особистого спілкування, і слухачі можуть отримати доступ до його вмісту з будь-якого мобільного пристрою, підключеного до Інтернету. Цей курс є повністю гнучким з точки зору навчальних годин, слухачі можуть підвищувати рівень іншомовної компетентності в рамках щотижневих заходів у власному темпі, однак планується проведення деяких сеансів у реальному часі з тренерами.

Рис. 5. Головна сторінка електронного навчального курсу “Англійська для співробітників правоохоронних органів”

Отже, комплексне навчання іноземної мови, яке також спрямоване на розвиток усних навичок, вимагає обов'язкової присутності викладача, принаймні на певних етапах процесу.

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо таке: нині до системи професійної підготовки Державної прикордонної служби України активно впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології та комп'ютерні тренажери для поси-

лення підготовки персоналу в рамках дистанційних навчальних курсів із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Застосування освітніх ІКТ в процесі професійної підготовки дозволяє змінити роль викладача на організатора самостійної роботи слухачів, фасилітатора тощо. Ключову роль у підготовці персоналу ДПСУ нині відіграють електронні засоби навчання: комп'ютерні

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
МОЛОДШИМИ ІНСПЕКТОРАМИ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ**

тренажери, симулятори, мультимедійні курси, засоби проведення вебінарів, онлайн-конференцій, форумів, вебквестів та ін.

Напрямами подальших наукових розвідок вважаємо дослідження особливостей самостійного вивчення англійської мови у відомчих закладах освіти Державної прикордонної служби України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биков В. Інноваційний розвиток засобів і технологій систем відкритої освіти. *Зб. наук. пр. : Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2012. Вип. 29. С. 32–40.

2. Діденко О., Андрощук О., Маслій О., Балендр А., Білявець С. Використання електронних освітніх ресурсів у підготовці майбутніх офіцерів прикордонних підрозділів. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2020. Том 80. № 6. С. 39–57.

3. Дюрдіца С.Г., Івашко Л.М. (2010). Місце інформаційно-освітніх технологій в інноваційній моделі підготовки економістів. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*. Луганськ. № 8 (150). Ч. 1. С. 52–59

4. Застосунок Kahoot it!. About us. URL: <https://kahoot.com/company/>

5. Застосунок Quizlet. URL: <https://quizlet.com/mission>

6. Положення про електронні освітні ресурси. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 No. 1060. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

7. Перегняк І. Досвід і перспективи застосування ікт для професійної підготовки фахівців прикордонної служби України в навчальному центрі морської охорони. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2021. Том 83. № 3. 62 с.

8. Judit Borszékí The role of domain experts in the development of the course English for Border and Coast Guards. *Police Studies*, 2021. Vol. 1–2, pp. 6–23.

9. FRONTEX Virtual Aula. URL: <https://aula.frontex.europa.eu/>

10. FRONTEX Training Strategy. 2015. Warsaw, Poland: European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union.

11. Online Course 2011/2023/ONL: English for law enforcement officials. URL: <https://www.cepol.europa.eu/training-education/online-course-2011-2023-onl-english-law-enforcement-officials-i>

12. Spridzāns M. & Pavlovičs J. Perspectives on Developing E-Learning at the State Border Guard College of the Republic of Latvia. *Border Security and Management*. 2016. No. 1(6). pp. 112–122.

REFERENCES

1. Bykov, V. (2012). Innovatsiyniy rozvytok zasobiv i tekhnolohiy system vidkrytoyi osvity [Innovative

development of means and technologies of open education systems]. *Coll. of science pr.: Modern information technologies and innovative methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. Vol. 29, p. 32–40. [in Ukrainian].

2. Didenko, O., Androschuk, O., Maslii, O., Balendr, A. & Bilyavets, S. (2020). Vykorystannya elektronnykh osvitynykh resursiv u pidhotovtsi maybutnikh ofitseriv prykordonnnykh pidrozdiliv [Use of electronic educational resources in the training of future officers of border units]. *Information technologies and teaching aids*, Vol. 80, No. 6. pp. 39–57. [in Ukrainian].

3. Diorditsa, S.G. & Ivashko, L.M. (2010). Mistse informatsiyno-osvityanskykh tekhnolohiy v innovatsiyniy modeli pidhotovky ekonomistiv [The place of information and educational technologies in the innovative model of training economists]. *Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after V. Dala*. Luhansk, No. 8 (150). Part 1. pp. 52–59. [in Ukrainian].

4. Application Kahoot it!. About us. Available at: <https://kahoot.com/company/> [in Ukrainian].

5. Application Quizlet. Available at: <https://quizlet.com/mission> [in Ukrainian].

6. Polozhennya pro elektronni osvityni resursy [Regulations on electronic educational resources]. Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine dated October 1, 2012 No. 1060. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> [in Ukrainian].

7. Peregnyak, I. (2021). Dosvid i perspektyvy zastosuvannya ikt dlya profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv prykordonnoyi sluzhby ukraiyiny v navchalnomu tsentri morskoyi okhorony [Experience and prospects of the use of ICT for professional training of specialists of the border service of Ukraine in the training center of the maritime guard]. *Information technologies and teaching aids*, Vol. 83, No. 3. 62 p. [in Ukrainian].

8. Judit Borszékí (2021). The role of domain experts in the development of the course English for Border and Coast Guards. *Police Studies*, Vol. 1–2, pp. 6–23. [in English].

9. FRONTEX Virtual Aula. URL: <https://aula.frontex.europa.eu/> [in English].

10. FRONTEX Training Strategy (2015). Warsaw, Poland: European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union. [in English].

11. Online Course 2011/2023/ONL: English for law enforcement officials. Available at: <https://www.cepol.europa.eu/training-education/online-course-2011-2023-onl-english-law-enforcement-officials-i> [in English].

12. Spridzans, M. & Pavlovičs, J. (2016). Perspectives on Developing E-Learning at the State Border Guard College of the Republic of Latvia [Perspectives on Developing E-Learning at the State Border Guard College of the Republic of Latvia]. *Border Security and Management*. No. 1 (6). pp. 112–122. [in English].

Стаття надійшла до редакції 10.03.2024

